

Virágba borul a sorköz: így csökkentheti a szőlőkabóca kártételét

Az amerikai szőlőkabóca (*Scaphoideus titanus*) terjesztette aranszínű sárgaság (FD) mára a legtöbb hazai borvidéken megjelent, és gyorsuló ütemben terjed. A fertőzés drasztikusan csökkentheti a terméshozamot, súlyos esetben tőkepusztuláshoz vezet, ezért a hatóságok országos felderítési és védekezési programot indítottak: terepi szemlékkel, drónos- és MI-alapú monitoringgal azonosítják a gócpontokat, és szükséghelyzeti engedélyekkel bővítik a rovarölő szerek körét a járvány megfékezésére. A közelmúltban több új területen is igazolták a kórokozó jelenlétét (pl. Tokaj, Mátra, Balatonfüred-Csopak, Eger), ami fokozott fegyelmet kíván a termelőktől: a vektor populációinak visszaszorítása, a fertőzött tőkék eltávolítása és az integrált növényvédelem következetes alkalmazása kulcskérdés. A helyzet komoly, de az egységes, időzített, borvidék-szintű fellépés érdemben lassíthatja a terjedést és védheti a magyar bor jövőjét.

Az amerikai szőlőkabóca (*Cicadella viridis*) az elmúlt években komoly kihívást jelent a hazai szőlőültetvények számára. A kártevő évente egyszer fejlődik ki, tojásai pihennek a szőlőtőkék és vesszők kéregrepedéseiben. Tavasszal a kikelő rovarok vektorai lesznek a Flavescence dorée nevű, azaz a szőlő aranszínű sárgaságát okozó fitoplazmának. Mivel közvetlenül a fitoplazmával szemben védekezni nehéz, a fókusz a vektor-kártevő, tehát a szőlőkabóca elleni beavatkozásokon van.

Az [Ökológiai Mezőgazdasági Kutatóintézet \(ÖMKI\)](#) új vizsgálatai azt mutatják: amikor a szőlősorok közé fajgazdag, virágzó aljnövényzetet ültetnek – különösen olyan vetés-konstrukciót, amely honos fajokból áll –, akkor az aljnövényzet élőhelyet biztosít olyan hasznos ragadozóknak, amelyek képesek korlátozni a szőlőkabóca jelenlétét az ültetvényben.

Miért működik ez a módszer?

- **Élőhely-diverzitás növelése**

A vizsgálatok során kétféle vetés-konstrukciót hasonlítottak össze: egy hat fajból álló aljnövényzetet, valamint egy 19 fajú magkeveréket vetett területet a spontán növényzettel (kontroll) szemben.

Az eredmény: 2023-tól kezdve mindkét vetés esetében az ültetvényeken alacsonyabb lett a szőlőkabóca egyedszáma, különösen a hatfajos vetésnél volt szignifikánsan alacsonyabb.

- **Több ragadozó, kevesebb kártevő**

Az aljnövényzet növelte a ragadozók (például pókok, zöldfátyolkák) egyedszámát a szőlőtőkén. Ez közvetetten csökkentette a szőlőkabóca felszaporodását. Érdekesség: a katicabogarak inkább a spontán gyomos (kontroll) területeken voltak többen, nem pedig az ültetett aljnövényzetben.

- **Talajvédelem és általános kondíció-javítás**

Nemcsak a kártevők elleni védekezés szempontjából előnyös a virágos sorköztakaró: a domboldali, napos kitettségű szőlők esetében a talajtakaró segíthet a talajerózió mérséklésében és a talajhőmérséklet csökkentésében is.

Az egészségesebb talaj és növényállomány ellenállóbbá teszi az ültetvényt a stresszhelyzetekkel szemben (például tápanyaghiány, aszály), aminek következtében a szőlő kevésbé vonzó a kártevők számára.

Gyakorlati tanácsok a szőlőtermesztőknek

- **Vetett aljnövényzet kialakítása**

Szakítsunk a hagyományos, gyomos sorközökkel és válasszunk fajgazdag, [virágzó talajtakaró növényzetet](#). Az ÖMKI tapasztalata szerint már két-három év alatt mérhető eredmények jelentkeznek.

- **Élőhelyfoltok létrehozása**

A sorköztakaró programot célszerű kiegészíteni kisebb élőhelyfoltokkal, erdősávokkal, fás területekkel az ültetvényben vagy annak közelében. Ez tovább fokozza a biodiverzitást és javítja az ökológiai egyensúlyt.

- **Szőlőtőkék kondíciójának javítása**

A gyöngébb, sárguló levelezésű tőkék könnyebben válnak kártevő-célponttá. Ellenőrizzük a tápanyagellátást, végezzük el az őszi és koratavaszi olajos lemosást (például kénnel kiegészítve) a kabóca tojásainak csökkentéséhez.

- **Rendszerszemléletű védekezés**

Fontos hangsúlyozni, hogy önmagában a sorköztakaró nem elegendő a szőlőkabóca és a fitoplazma-betegség megfékezéséhez, de része lehet egy hosszú távú, fenntartható növényvédelmi stratégiának.

Természetes védekezés a fitoplazma és a szőlőkabóca ellen - a sorköztakaró, méhlegelő és gyógynövény-keverékek erejével

Az amerikai szőlőkabóca (*Scaphoideus titanus*) az utóbbi években az egyik legnagyobb kihívást jelenti a magyar szőlészetek számára, mivel ez a rovar terjeszti a Flavescence dorée fitoplazmát, vagyis a szőlő aranyszínű sárgaságát okozó kórokozót.

A fertőzés pusztító hatású: a növény levelei elsárgulnak, a termés elmarad, a tőke elpusztul. A fitoplazma ellen közvetlen vegyszeres védekezés nincs - a kulcs a vektor, azaz a szőlőkabóca populációjának visszaszorítása.

Ezt a célt ma már nemcsak rovarölő szerekkel, hanem ökoszisztéma-alapú megoldásokkal is el lehet érni. A virágos sorköztakaró-keverékek, a méhlegelők és a gyógynövény-vetések mind hozzájárulnak ahhoz, hogy az ültetvényben természetes egyensúly alakuljon ki - ez pedig tartósan mérsékli a kabócák elszaporodását.

- **Sorköztakaró keverékek - az első védelmi vonal**

A sorköztakaró vetőmagkeverékek nemcsak talajvédelmi, hanem biológiai növényvédelmi szerepet is betöltenek.

A pillangós és évelő fűfélékből álló takarónövényzet: élőhelyet biztosít a szőlőkabóca természetes ellenségeinek (pl. pókok, fátyolkák, ragadozó poloskák), megtöri a monokultúrát, így a kabóca számára kevésbé kedvező környezetet teremt, csökkenti a fitoplazma továbbfertőzési kockázatát, hiszen a ragadozó populációk kordában tartják a vektor rovarokat.

Ezen túlmenően a talajtakaró növényzet mérsékli az eróziót, javítja a vízmegtartó képességet, és elősegíti a mikroorganizmusok szaporodását - mindez hozzájárul a tőkék egészséges fejlődéséhez, így közvetetten növeli azok ellenálló-képességét a betegségekkel szemben.

- **Méhlegelő keverékek - életet és védelmet visznek az ültetvénybe**

A méhlegelő vetőmagkeverékek nem csupán a beporzók számára fontosak.

A méhek, zengőlegyek és poszméhek jelenléte a szőlőültetvény környezetében közvetett ökológiai stabilizáló hatással bír: növeli a ragadozó ízeltlábúak és madarak számát, amelyek a kabóca természetes ellenségei.

A virágzó sávok egész szezomban vonzzák ezeket a hasznos szervezeteket, ezzel elősegítve, hogy a kabóca-populáció ne szaporodhasson robbanásszerűen.

Ezenkívül a méhlegelők talajtakaróként is működnek - csökkentik a gyomosodást és javítják a humuszképződést, ami szintén hozzájárul a tőkék jobb kondíciójához.

A méhlegelő keverékek alkalmazása így kettős haszonnal jár: védi és erősíti a beporzó közösségeket, elősegíti a természetes kártevő-szabályozást és a fitoplazmás fertőzés terjedésének lassítását.

- **Gyógynövény- és fűszernövény-vetések - illóolajos biopajzs**

A [Primag gyógynövény- és fűszernövény-vetőmag kínálata](#) további lehetőséget nyújt az ültetvények számára.

Az olyan fajok, mint a zsálya, kakukkfű, cickafark vagy kamilla nemcsak a talajéletet gazdagítják, hanem illóolajaikkal természetes rovarriasztó hatást is kifejtenek.

Ezek a növények gyakran vonzzák a kabóca természetes ellenségeit, miközben illatanyaguk csökkenti a kártevő betelepülését a szőlősorokra.

A gyógynövények egyben gazdasági diverzifikációt is jelentenek: a virágos, illatos sorközök akár feldolgozható alapanyagot is adhatnak (teák, illóolajok, szárított virágok formájában), így a környezetvédelmi előnyök mellett plusz bevételi forrást kínálnak.

Miért aktuális most?

Az ültetvényeknek ma már nemcsak a hagyományos kártevőkkel, hanem az éghajlatváltozásból eredő stresszhatásokkal, egyre intenzívebb monokultúrával és a biodiverzitás csökkenésével is meg kell küzdeniük. A virágos [sorköztakaró](#) alkalmazása lehetőséget kínál arra, hogy a szőlészet ne

csupán a termelékenységre, hanem a hosszú távú fenntarthatóságra is fókuszáljon. Ráadásul Magyarországon az EU- és KAP-finanszírozás keretében is támogatott a kutatómunka és a fenntartható gazdálkodási módszerek bevezetése.

Az eredmények alapján egyértelmű: a fajgazdag, virágzó talajtakaró és élőhelyfoltokkal kombinált ültetvény szerkezet hozzájárulhat ahhoz, hogy az amerikai szőlőkabóca kisebb egyedszámban forduljon elő és a fitoplazmás fertőzések terjedése mérséklődjön. Az ökológiai és konvencionális szőlészetek számára egyaránt értékes eszköz lehet a biológiai védekezés bővítésére.

Ez a módszer – noha nem varázsszer – része lehet annak a paradigmaváltásnak, amely a szőlőtermesztést hosszú távon is életképesebbé, ellenállóbbá teszi.

A jövő szőlészete nem csupán a termésről szól, hanem az ökoszisztéma tudatos irányításáról. A virágos sorköztakarók, a [méhlegelő keverékek](#) és a gyógynövény-vetések együttesen természetes védelmi hálót alkotnak: erősítik a talajt, vonzzák a hasznos szervezeteket, és visszaszorítják a szőlőkabóca által terjesztett fitoplazmát.

Aki ma ilyen vetőmag-keverékekkel dolgozik, az nemcsak saját ültetvényét védi, hanem a borvidék jövőjét is.

